

Skriftlige redegørelser

(Redegørelserne er optrykt i den ordlyd, hvori de er modtaget).

Redegørelse af 27/5 97 om elever, der forstyrrer undervisningen for sig selv og andre i folkeskolen

(Redegørelse nr. R 27).

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Ved en forespørgelsesdebat i Folketinget i januar 1996 blev regeringen pålagt at igangsætte en undersøgelse af forholdene omkring de adfærdsvanskelige elever i skolen og mulighederne for at løse undervisningsopgaverne for disse elever og at udarbejde vejledende materiale til skolerne om undervisningen og af undervisningsmulighederne for de nævnte elever.

Undervisningsministeriet har nu gennemført første halvdel af den opgave, Folketinget pålagde det i januar 1996.

Ministeriet inviterede i foråret 1996 en række skolefolk til en møderække med henblik på at samle inspiration, idéer og forslag til, hvordan opgaven bedst kunne gribes an.

På denne baggrund blev der iværksat en undersøgelse i efteråret 1996 og foråret 1997, som omfattede en spørgeskema-henvendelse til 20% af landets skoler tilfældigt udvalgt, således at de udgør et repræsentativt udsnit af den danske folkeskole.

Endvidere omfatter undersøgelsen en mere dybtgående, interviewbaseret analyse af situationen på 34 skoler, hvoraf de 17 udgør undersøgelsens mest urobelastede skoler, mens de andre 17 er skoler med lav grad af uro. Den samlede undersøgelse er i sin fuldstændige form indeholdt i en omfattende rapport, der snarest vil blive offentliggjort.

Det skal pointeres, at undersøgelsen udelukkende omfatter elever i folkeskolens almindelige klasser. Elever i specialklasser og specialskoler indgår altså ikke, ligesom de elever, der på grund af meget svære adfærdsvanskeligheder undervises uden for folkeskolens rammer, heller ikke indgår. Det er ministeriets vurdering, at disse elever udgør ca. 1/2% af alle undervisningspligtige børn.

Det billede, som undersøgelsen tegner af elevadfærd i folkeskolen, kan kort opsummeres som følger: Størstedelen af eleverne (61%) opleves aldrig som urolige. En mindre del (29%) er

lejlighedsvis urolige. De mere konstant forstyrrende udgør ca. 10%. De elever, der forstyrrer en fjerdedel af tiden, udgør 5,6% mens de, der forstyrrer halvdelen af tiden, er 2,5%. Den hårdeste gruppe, der næsten altid forstyrrer, andrager 1,9%.

Men undersøgelsen viser også, at der er store forskelle i graden af uro fra den ene skole til den anden og fra den ene klasse til den anden. Det kan nævnes, at den værste grad af uro, »næsten altid«, slet ikke ses på 18% af skolerne, og i 6% af samtlige klasser forekommer ingen uro overhovedet – ikke engang lejlighedsvis uro.

Elever, der ifølge lærerne bør undervises uden for den almindelige klasses rammer, udgør 0,9% af det samlede antal elever. De findes på 72% af skolerne i undersøgelsen, og er således ikke et fænomen, der knytter sig til bestemte skoler eller områder. Sammenligning med tidligere danske undersøgelser af lignende karakter giver ikke anledning til at antage, at problemforekomsten har været væsentligt stigende. En helt ny norsk undersøgelse viser også stort set lignende resultater.

De elever, lærerne oplever forstyrrer undervisningen, er på flere måder karakteristiske.

Det gælder for det første, at der på de yngste klassetrin er flere forstyrrende elever end på de ældste klassetrin. Værst står det til i børnehaveklassen, derefter aftager det gradvis, for igen at tiltage på 7. og 8. klassetrin, efterfulgt af et fald i 9. og især 10. klasse. I børnehaveklassen og i 1. klasse er det især tilvæningen til nye regler, rammer og arbejdsformer, der volder problemer. Overgangen fra daginstitution til børnehaveklasse og fra børnehaveklasse til 1. klasse er tydeligvis ofte svær. På 7. og 8. klassetrin er det pubertetsproblemer samt overflytning fra fødeskoler til overbygningsskoler, som giver vanskeligheder.

Drenge og piger udviser ifølge undersøgelsen en meget forskellig adfærd i skolen. Kønsforskellen er faktisk det mest markante fund overhovedet. Andelen, der aldrig er urolige, er for piger 75% og for drenge 48%. De lejlighedsvis urolige udgør 21% af pigerne og 36% af drengene. Endnu mere grelle forskelle ses ved de mere urolige kategorier. Af dem, der er urolige en fjerdedel af tiden, er der 3 gange så mange drenge som piger, og blandt de mest urolige i undersøgelsen er der 7 drenge for hver 1 pige.

De træk, man typisk finder hos drenge, er, at de er mindre motorisk rolige, mindre koncentrerede og mindre autoritetstro end pigerne.